

2. Светлічний І. В. Відновне правосуддя як елемент кримінально-правової охорони прав дітей. *Часопис Київського університету права*. 2021. Вип. 4. С. 383–386. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2020.69>

3. Светлічний І. В. Кримінально-правова протидія злочинності неповнолітніх засобами відновного правосуддя / І. В. Светлічний, О. О. Малець. *Міжнародний науковий журнал «Правовий часопис Донбасу»*. 2022. Вип. 4(81), ч. 2. С. 108–112. <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-2-108-112>

4. Светлічний І. В. Роль відновного правосуддя у протидії злочинності неповнолітніх. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 1. С. 254–257. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/63>

5. Светлічний І. В. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх та відновне правосуддя. *LexInform: Правові та юридичні новини, юридична практика, коментарі*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/zvylnennya-vid-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-nepovnolitnih-ta-vidnovne-pravosuddya/> (дата звернення: 14.05.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-41>

ЗЛОЧИННІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА УМОВИ

Топольський Вадим Миколайович

*адвокат, здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Кравченко Олександр Сергійович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Дослідження детермінантів злочинності в умовах воєнного стану в Україні передбачає окреслення кола тих криміногенних явищ і процесів, які їх породжують та сприяють їх вчиненню. За силою впливу, терміном дії, щільністю зв'язку з вказаною категорією кримінальних правопорушень це можуть бути різні явища та процеси. Більшість з них пов'язані з низьким рівнем політики держави у військовій сфері, затяжною кризою у суспільстві, застарілими принципами організації та здійснення контролю тощо.

Детермінанти кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні вже давно стали приводом не лише наукових дискусій, а й підставою для відкритих обговорень на державному рівні.

До загальних детермінантів детермінантів злочинності в умовах воєнного стану в Україні можна віднести:

- 1) підвищення рівня політичної боротьби та соціальних конфліктів;
- 2) кризи освіти та культури;
- 3) відсутність соціальної справедливості під час розподілу доходів від добування та використання національних природних ресурсів;
- 4) низький рівень соціального захисту населення;
- 5) особливості сімейного виховання;
- 6) підвищення впливу на особистість найближчого оточення та ЗМІ;
- 7) вплив конкретних життєвих обставин, які впливають на формування особи з відповідною системою установок та особливостями характеру;
- 8) безпосередньо воєнний стан в Україні.

Друга група обумовлюється впливом загальних причин формування злочинності в умовах сучасного життя, побуту, дозвілля й професійної діяльності. Загальні причини злочинності своєрідним чином реалізуються в умовах воєнного стану: одні з них послаблюються чи нейтралізуються у, інші – підсилюються.

У зв'язку з чим невідкладними заходами протидії злочинності у ЗС України мають стати: оновлення доктрини військової безпеки України, з огляду на вимоги сьогодення щодо забезпечення національної безпеки та з урахуванням зовнішньополітичної та внутрішньої ситуації в Україні; належний рівень фінансування ЗС України та інших військових формувань, яке б базувалося на відповідному компромісі між сучасними потребами ЗС України та економічними можливостями української держави. При цьому фінансуватися мають як заходи, пов'язані з забезпеченням та належним підтриманням бойової готовності військ, так і соціальні програми, спрямовані на захист військовослужбовців та членів їх сімей; перехід на комплектування всіх правоохоронних органів, у яких передбачена військова служба, та військових формувань виключно на контрактній основі. Для цього потрібно створити такі матеріально-технічні й соціально-економічні умови служби цих категорій військовослужбовців, які давали б їм більше можливостей для самореалізації. Варто зауважити, що про необхідність переходу військових формувань на контрактну основу неодноразово висловлювались повноважні представники органів законодавчої та виконавчої влади [298, с. 76].

Важливо вдосконалити кадрову політику в ЗС України та інших військових формуваннях, яка передбачала б усебічну підготовку

офіцерського складу, підвищення вимог до його ділових і моральних якостей. Найважливіше це відновлення (з урахуванням сучасних вимог) військово-патріотичного виховання допризовників, призовників та осіб, які проходять військову службу; здійснення заходів, спрямованих на недопущення до призову на військову службу осіб схильних до девіантної поведінки [90, с. 26].

Ми поділяємо позицію М.С. Туркота про те, що в більшості країн світу проблеми, з якими стикаються військові формування, вирішують на законодавчому та урядовому рівнях. Лише за допомогою послідовних заходів загальнодержавного характеру, підкріплених розумінням та підтримкою суспільства, можна успішно протидіяти кримінальним правопорушенням у військових формуваннях [260].

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що визначення детермінантів злочинності в ЗС України полягає у формуванні цілісної теорії, яка дасть змогу на системному рівні зрозуміти сутність та особливості детермінації злочинності в ЗС України в умовах теперішнього часу й виявити закономірності та механізм формування й реалізації детермінуючого комплексу заходів та впливу різних соціальних чинників на зростання таких кримінальних правопорушень у майбутньому.

Література:

1. Державна судова адміністрація України. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/> (дата звернення: 12.02.2024).